

Innst. O. nr. 55

(2008–2009)

Innstilling til Odelstinget fra justiskomiteen

Ot.prp. nr. 33 (2008–2009)

Innstilling fra justiskomiteen om lov om endringer i politilova (funksjonstid og tittel for leiaren av Politidirektoratet)

Til Odelstinget

SAMANDRAG

Justis- og politidepartementet legg fram forslag til endringer i politilova. Det vert føreslege å endre funksjonstida til direktøren for Politidirektoratet ved at hovudregelen for åremål med seks års funksjonstid med høve til gjenoppnemning etter søknad éin gang i seks år, skal gjelde. Noverande politidirektør er for tida inne i sin treårsperiode, etter å ha blitt gjenoppnemnd etter sin første åremålsperiode på seks år. Som ei overgangsordning vert det føreslege å gje noverande politidirektør høve til, etter utlysing og innstilling, å få forlenga åremålet med inntil tre år. Departementet ønsker også å endre tittelen til direktøren for Politidirektoratet, til politidirektøren.

Lovendringa vil ikkje medføre økonomiske eller administrative konsekvensar.

MERKNADER FRÅ KOMITEEN

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Anne Marit Bjørnflaten, Thomas Breen, Ingrid Heggø og Hilde Magnusson Lydvo, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen, Solveig Horne og Thore A. Nistad, fra Høyre, Elisabeth Aspaker og André Oktay Dahl, og fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, viser til Ot.prp. nr. 33 (2008–2009).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at åremålsperioden for politidirektøren i dag er seks år den første perioden, men begrenset til tre år ved forlengelse. Dette er et brudd med hovedregelen om like lange åremålsperioder.

Flertallet viser til at politidirektøren har en svært sentral rolle som iverksetter av politiske vedtak og prioriteringer. Arbeidet er preget av langsiktige mål og tiltak. Flertallet slutter seg til Regjeringens vurdering av at det er uheldig med en ordning der et åremål på seks år kun kan forlenges med tre år. Flertallet viser også til at flere høringsuttalelser, herunder Politiets Fellesforbunds (PF), på prinsipielt grunnlag støtter en utvidelse av politidirektørens åremålsperiode og mener det er en fordel at politidirektøren har like lange åremålsperioder som politimestrene.

Flertallet viser til at da Politidirektoratet ble etablert, fryktet man at det nyetablerte direktoratet kunne bygge opp en struktur som reduserte muligheten for løpende kontroll. Behovet for demokratisk kontroll var en av grunnene til at åremålsperiodene ble satt til seks pluss tre år. Flertallet er enig med Regjeringen i at denne frykten har vist seg ubegrunnet. Flertallet slutter seg derfor til forslaget om at hovedregelen for åremål, med seks års funksjonstid og mulighet for gjenoppnevning i seks nye år, skal gjelde for direktøren for Politidirektoratet.

Flertallet viser til at Politidirektoratet ble etablert i 2001 med en helt ny organisasjon, og at man først den senere tid har gått inn i en såkalt driftsfase. Flertallet viser til at det som en overgangsregel foreslås at nåværende direktør skal ha mulighet til å søke på de resterende tre årene av den nye seksårsperioden, og har forståelse for at Regjeringen, i det arbeidet som nå pågår, ser det som viktig å åpne for kontinuitet i ledelsen.

Flertallet vil understreke at det må være full konkurranse ved utlysning av åremålene, og at det ikke blir automatikk i at en sittende politidirektør får innvilget forlengelse av åremålet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet tar til etterretning at Regjeringen nå ønsker å endre dagens åremålstilsetting for politidirektøren. At Regjeringen velger å gjøre det nå, slik at man kan beholde dagens direktør, fremstår som mer bekreftende enn overraskende, og at begrepet "Lex Killengreen" har vært benyttet ansees som rimelig i så måte.

Disse medlemmer er av den klare oppfatning at dagens direktør fremstår som svært lojal overfor den sittende politiske ledelse. Det er mulig at det finnes gode grunner for det, men samtidig vil disse medlemmer hevde at en tilsvarende lojalitet mot politiet som etat ville vært på sin plass. I den diskusjon som pågår innad i norsk politi er dagens politidirektør lite synlig, i motsetning til for eksempel lederen av Politiets Fellesforbund, Arne Johannessen.

Disse medlemmer er svært negative til den foreslåtte endringen og mener at tiden nå er moden for å få på plass en ny politidirektør og gjerne da en som har en annen bakgrunn enn rent politifaglig.

Debatten om Regjeringens forslag har engasjert mange, og disse medlemmer vil vise til noen av dem. Blant annet sier Fornyings- og administrasjonsdepartementet følgende til Justisdepartementets forslag om å endre åremålsperiode 2 fra 3 år til 6 år for den tjenestemannen som nå innehar stillingen og som har påbegynt sin treårsperiode:

"En slik endring av en åremålsperiode som allerede er påbegynt, strider mot grunnleggende prinsipper ved statens åremålsordning."

Disse medlemmer tar også med seg innspillet fra Norsk Tjenestemannslag som bl.a. sier:

"NTL støtter ikke dette forslaget"

og videre:

"Stillingen som politidirektør er en svært sentral posisjon for justissektoren og i samfunnet. Politietaten er særlig avhengig av befolkningens tillit og respekt for regelverk. En endring av vanlige "spileregler" underveis vil lett kunne bidra til uheldig oppmerksomhet mot politiet, bl.a. ved at forslaget fremstår som noe personavhengig."

Videre vil disse medlemmer vise til Riksadvokatens lite skjulte ironi hvor han uttaler:

"Beslutningen om å fremme forslag om lovendring som angitt i høringsbrevet synes i realiteten truf-

fet, jf. bl.a. oppslag i Dagbladet for 20. mai d.å. med uttalelser fra justisministeren."

Disse medlemmer slutter seg til bemerkningen fra Riksadvokaten og mener Regjeringens forslag er et dårlig skjult tiltak for å legge til rette for at dagens politidirektør fortsetter, noe disse medlemmer er svært kritiske til.

Ellers mener disse medlemmer at Regjeringens egen argumentasjon kan benyttes på flere måter. Det sies bl.a.:

"Politiet og den faglige politiledelsen har derfor vært i en løpende og omfattende oppbyggings- og omstillingsprosess helt siden ordningen ble etablert. Først nå er man inne i en såkalt driftsfase der organisering og endringer skal konsolideres, evalueres og løpende forbedres."

Disse medlemmer er ikke nødvendigvis overbeviste om at det er fornuftig at den som har hatt hovedansvaret for å få på plass den nye ordningen, er den samme som skal evaluere og eventuelt justere den. Et slikt utgangspunkt vil kunne bidra til et feil fokus og dermed ikke sikre optimale løsninger.

Disse medlemmer vil derfor gå imot den foreslåtte endringen av åremål for politidirektøren.

Disse medlemmer vil slutte seg til den foreslåtte endringen i § 15 i politiloven.

Komiteen medlemmer fra Høyre viser til at spørsmålet om lengden på politidirektørens åremål ble grundig vurdert før opprettelsen av Politidirektoratet i 2001. Disse medlemmer vektlegger behovet for nytenkning og fornyelse i Politidirektoratet. Den særstilling politiet har med sin rett og plikt til å anvende fysisk makt i fredstid, tilsier etter disse medlemmers mening at åremålsperioden til politidirektøren bør begrenses sammenlignet med andre direktoratsledere. Disse medlemmer finner det videre betenkelig å fravike grunnleggende prinsipper for åremålstilsetting i staten, ved at det foreslås å endre en åremålsperiode som allerede har startet. Disse medlemmer kan ikke se at det har kommet frem nye momenter som skulle tilsi at vurderingen av lengden av politidirektørens funksjonstid bør endres. Behovet for demokratisk kontroll med Politidirektoratet, herunder politidirektøren, blir ikke mindre bare fordi Regjeringen så langt ikke har negative erfaringer med dagens ledelse av Politidirektoratet. Disse medlemmer vil påpeke at hensynet til åpenhet og innsyn er for viktig til at det kan tilside-settes. Forslaget er ikke prinsipielt begrunnet. Dette viser at de argumenter som var avgjørende for valget av seks pluss tre år som maksimal funksjonstid ikke har svekket seg.

TILRÅDING FRÅ KOMITEEN

Komiteen har elles ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjere slikt

vedtak til lov

om endringar i politilova (funksjonstid og tittel for leiaren av Politidirektoratet)

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet vert følgende endringar gjort:

§ 15 andre ledd skal lyde:

Politidirektoratet ledes av *politidirektøren*.

§ 19 første ledd skal lyde:

Politidirektøren beskikkes av Kongen på åremål for et tidsrom av inntil 6 år. Etter utlysning kan vedkommende beskikkes for ytterligere en periode på inntil 6 år.

§ 20 første ledd første punktum skal lyde:

Politidirektøren, embetsmenn og tjenestemenn med politigrader har politimyndighet i hele riket i kraft av sin stilling.

II

Lova trer i kraft straks.

For den som er beskikket som direktør for Politidirektoratet i tilleggsperioden med 3 år når loven trer i kraft, kan Kongen, etter utlysning og innstilling, forlenge åremålet med inntil 3 år.

Oslo, i justiskomiteen, den 17. mars 2009

Anne Marit Bjørnflaten

leder og ordfører

